

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Marek Motuk (sprawozdawca)

Ławnik SN Jarosław Gałkiewicz

Protokolant starszy inspektor sądowy Karolina Majewska

przy udziale X.Y. – prokuratora Prokuratury Krajowej oraz jego obrońców adwokata B. L., J. E. - prokuratora Prokuratury Krajowej i prokurator A. B. - Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego oraz przedstawicieli organizacji społecznych: SSR J. I. - przedstawiciela S. [...], prokuratora A. G. – przedstawiciela N. [...] i SSR A. J. – przedstawiciela O. [...]

w sprawie X.Y. - prokuratora Prokuratury Krajowej po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 19 lutego 2025 r. odwołań wniesionych przez X.Y. oraz jego obrońców na postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 21 listopada 2024 r., sygn. akt [...], w przedmiocie przedłużenia zawieszenia prokuratora Prokuratury Krajowej X.Y. w czynnościach służbowych

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę w przedmiocie wniosku Pierwszego Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego z dnia 7 listopada 2024 r., sygn. [...] o przedłużenie okresu zawieszenia prokuratora w czynnościach przekazać Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym do ponownego rozpoznania.

[M. T.]

Jarosław Gałkiewicz Wiesław Kozielowicz Marek Motuk

UZASADNIENIE

Prokurator Generalny postanowieniem z dnia 24 maja 2024 r. sygn. akt [...] zawiesił prokuratora Prokuratury Krajowej X.Y. w czynnościach na okres 6 miesięcy, tj. do dnia 24 listopada 2024 r. Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z dnia 29 października 2024 r. sygn. akt [...] utrzymał to zawieszenie w mocy.

Wnioskiem z dnia 7 listopada 2024 r. sygn. akt [...] Pierwszy Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego wystąpił do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym o przedłużenie okresu zawieszenia o dalsze 6 miesięcy, tj. do dnia 24 maja 2025 r.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z dnia 21 listopada 2024 r. sygn. akt [...] przedłużył okres zawieszenia w czynnościach prokuratora Prokuratury Krajowej X.Y. na dalszy okres 3 miesięcy, tj. do dnia 24 lutego 2025 r.

Odwołania od tego postanowienia wnieśli: obwiniony prokurator Prokuratury Krajowej X.Y. oraz jego trzech obrońców.

Obwiniony zaskarżył wskazane postanowienie w całości na swoją korzyść. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a to art. 117 § 1 k.p.k. w zw. z art. 96 § 1 k.p.k. w zw. z art. 339 § 3 i 5 k.p.k. w zw. art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, polegającą na tym, że Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym zaniechał zawiadomienia obwinionego jako strony postępowania oraz zaniechał zawiadomienia jego obrońców o terminie posiedzenia Sądu Dyscyplinarnego wyznaczonym na dzień 21 listopada 2024 r., a więc o czynności procesowej, do udziału w której był on uprawniony oraz do udziału w której uprawnieni byli jego obrońcy, co pozbawiło go oraz jego obrońców możliwości przedstawienia swojego stanowiska, zapoznania się z aktami i ustosunkowania do przedstawionych w sprawie dowodów i argumentów wnioskodawcy, co skutkowało

naruszeniem jego prawa do obrony i w konsekwencji miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia;

2. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a to art. 92 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, polegającą na tym, że Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym całkowicie pominął dowody zgromadzone przez Pierwszego Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego w postępowaniu o sygn. [...], które zostały dołączone do wniosku z dnia 7 listopada 2024 r., o – przedłużenie okresu zawieszenia prokuratora w czynnościach, a w szczególności zeznania świadków: prokuratora D. Z., prokuratora A. B., prokuratora K. Ć., pisemną analizę akt postępowania i stanowisko Prokuratury Okręgowej w W. z dnia 29 maja 2024 r. w sprawie o sygn. akt [...] oraz pisemne oświadczenia ww. prokuratorów, wskazujące jednoznacznie na to, że nigdy nie ingerował w tok prowadzonego postępowania Prokuratury Okręgowej w W. o sygn. akt [...], jak i nigdy nie wywierał jakiegokolwiek wpływu na sposób jego prowadzenia czy też zakończenia, co spowodowało, że Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym orzekający o przedłużeniu zawieszenia, w istocie nie zbadał i nie uwzględnił wszystkich okoliczności przemawiających na jego korzyść, jak i nie rozważył doniosłych dla przedłużenia okresu zawieszenia okoliczności faktycznych, wskazujących na niewystąpienie przesłanki „uzasadnionego przypadku”, o której mowa w art. 150 § 3 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze;
3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść zapadłego orzeczenia, poprzez bezpodstawne stwierdzenie, że zaistniał „uzasadniony przypadek” wskazany w art. 150 § 3 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, warunkujący możliwość skutecznego przedłużenia okresu zawieszenia w czynnościach na dalszy okres, w sytuacji, gdy Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, nie wykazał w żaden sposób zaistnienia „uzasadnionego przypadku” warunkującego możliwość przedłużenia okresu zawieszenia prokuratora w czynnościach.

Podnosząc wskazane uchybienia obwiniony wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Tożsame zarzuty i wnioski w złożonym odwołaniu zawarł obrońca obwinionego – prokurator J. E.

Obrońca obwinionego – prokurator M. O. – zaskarżył wskazane wyżej postanowienie w całości na korzyść obwinionego. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

1. nienależytą obsadę sądu orzekającego, tj. Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, poprzez udział w składzie osób nieuprawnionych, wybranych do pełnienia członków składu orzekającego przez zgromadzenia prokuratorów w prokuraturach regionalnych w L. (prokurator T. B.), w Ł. (prokurator S. A.), w K. (prokurator R. A.), które to zgromadzenia zostały zwołane przez osoby nieuprawnione, powołane z naruszeniem ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, a w ich składach brały udział osoby nieuprawnione, co skutkuje wadliwą procedurą wyboru członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, w następstwie czego sąd ten jest nienależycie obsadzony, co skutkuje wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej wskazanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.
2. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, mający wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu, że w niniejszej sprawie zachodzi uzasadniony przypadek pozwalający na przedłużenie okresu zawieszenia obwinionego w czynnościach służbowych do dnia 24 lutego 2025 r.

W konkluzji wniósł o uchylenie w całości wydanego postanowienia i umorzenie postępowania w przedmiocie zawieszenia w czynnościach prokuratora Prokuratury Krajowej X.Y.

Odwołanie od wskazanego postanowienia wniósł również obrońca obwinionego adw. B. L., zaskarżając je w całości na korzyść obwinionego. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, mających wpływ na treść zaskarżonego postanowienia tj. art 7 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy – Prawo o prokuraturze polegającą na nieuwzględnieniu przy ocenie dowodów zasad prawidłowego

rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, w szczególności w zakresie oceny dowodów znajdujących się w aktach sprawy tj. protokołu odtworzenia konwersacji telefonicznej sporządzonego w dniach 24-25 kwietnia 2024 r., dowodu z wyjaśnień podejrzanego T. M. w postępowaniu prowadzonym Prokuraturę Krajową pod sygnaturą [...], stanowiska Prokuratury Okręgowej w W. z dnia 29 maja 2024 r. w sprawie o sygn. akt [...], zeznań świadka K. Ć., notatki urzędowej z dnia 12 czerwca 2024 r. sporządzonej przez prokuratora D. Z. w sprawie o sygn. akt [...], oświadczenia prokuratora A. B. z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie o sygn. akt [...], zeznań świadka D. Z., zeznań świadka A. B., co w konsekwencji doprowadziło do uznania przez Sąd, że zawieszenie Obwinionego w czynnościach jawi się jako uzasadnione i konieczne w sytuacji gdy w świetle ww. dowodów nie sposób uznać, że przewinienie dyscyplinarne stanowiące przedmiot postępowania zostało w wysokim . stopniu uprawdopodobnione oraz że zawieszenie obwinionego w czynnościach służbowych jest konieczne do zapewnienia ochrony autorytetu lub wizerunku prokuratury;

2. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść zaskarżonego postanowienia tj. art. 96 § 1, art. 117 § 1 i 2, art. 6 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy – Prawo o prokuraturze, polegającą na uniemożliwieniu obwinionemu oraz jego obrońcom udziału w posiedzeniu, na którym zostało wydane zaskarżone postanowienie i na przeprowadzeniu czynności procesowych pod jego nieobecność, pomimo niezawiadomienia obwinionego o ww. i jego obrońców o posiedzeniu oraz na pozbawieniu go możliwości przedstawienia swojego stanowiska, zapoznania się i ustosunkowania do przedstawionych w sprawie dowodów i argumentów wnioskodawcy.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przywrócenie obwinionego do wykonywania czynności służbowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na uwzględnienie zasługuje podniesiony przez prokuratora J. E. – obrońcę prokuratora X.Y. – zarzut obrazy przepisów postępowania, która

miała wpływ na treść orzeczenia, a to art. 117 § 1 k.p.k. w zw. z art. 96 § 1 k.p.k. w zw. z art. 339 § 3 i 5 k.p.k. w zw. art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

Przed merytorycznym odniesieniem się do powyższego zarzutu niezbędne jest przypomnienie, iż prawo do bronięcia się osobiście lub przez ustanowionego przez siebie obrońcę, a jeśli nie ma wystarczających środków na pokrycie kosztów obrony - do bezpłatnego korzystania z pomocy obrońcy wyznaczonego z urzędu, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości jest podstawowym prawem człowieka - stanowiącym jeden z filarów prawa do rzetelnego procesu sądowego - zagwarantowanym w art. 6 ust. 3 pkt c Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.).

Europejski Trybunał Praw Człowieka w swoich orzeczeniach wielokrotnie podkreślał, iż prawo do rzetelnego, publicznego procesu sądowego, zajmuje bardzo ważne miejsce w demokratycznym społeczeństwie, w rozumieniu Konwencji ma ogromne znaczenie dla prawidłowego działania mechanizmów demokracji. Artykuł 6 Konwencji należy interpretować także z uwzględnieniem ogólnych zasad prawa przyjętych przez narody cywilizowane, łącznie z zasadą, że każdy powinien móc przedstawić sądowi swoją sprawę, oraz z inną, z której wynika zakaz odmowy wymiaru sprawiedliwości (wyrok *De Cubber v. Belgia* z dnia 26 października 1984 r., A. 86, § 30). Prawo do rzetelnego procesu sądowego obejmuje prawo stron procesu do przedstawienia sądowi argumentów istotnych ich zdaniem dla rozstrzygnięcia sprawy. Wymaga ich faktycznego wysłuchania przez sąd, a więc odpowiedniego rozważenia. Z art. 6 Konwencji wynika obowiązek zbadania przez właściwy sąd przedstawionych wniosków, argumentów i dowodów bez uprzedniego przesądzenia ich znaczenia dla rozstrzygnięcia (wyrok *Perez v. Francja* z dnia 12 lutego 2004 r., Wielka Izba, skarga nr 47287/99, § 80). Udział w rozprawie bez nadmiernego zmęczenia należy umożliwić nie tylko oskarżonym, lecz także ich obrońcom oraz sędziom, którzy muszą mieć odpowiednie warunki do pełnej

koncentracji uwagi i możliwości wydania właściwego wyroku (wyrok Makhfi v. Francja z dnia 19 października 2004 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 59335/00, § 40). Z pojęcia rzetelnego procesu sądowego wynika również ogólna zasada, że osoba oskarżona o przestępstwo uprawniona jest do osobistej obecności na rozprawie (wyrok Ekbatani v. Szwecja z dnia 26 maja 1988 r., A. 134, § 25), ma prawo bronić się osobiście, prawo do przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oraz bezpłatnej pomocy tłumacza, jeśli nie może zrozumieć języka używanego przez sąd lub nie mówi w tym języku. W wyroku Hermi przeciwko Włochom Trybunał zauważył, że nie da się korzystać z tych praw bez osobistej obecności oskarżonego na rozprawie (wyrok z dnia 18 października 2006 r., Wielka Izba, skarga nr 18114/02, § 59). Gwarancje te mają ogromne znaczenie dla rzetelności i sprawiedliwości procesu sądowego (wyrok Poitrimol v. Francja z dnia 23 listopada 1993 r., A. 277-A, § 35; Pelladoah v. Holandia z dnia 22 września 1994 r., A. 297-B, § 40; Lala v. Holandia z dnia 22 września 1994 r., A. 297-A; Omar v. Francja z dnia 29 lipca 1998 r., RJD 1998-V). Proces *in absentia* jest dopuszczalny, jeśli władze z właściwą starannością starały się powiadomić oskarżonego o rozprawie. Zawiadomienie musi dotrzeć do niego w rozsądnym terminie (wyrok Goddi v. Włochy z dnia 9 kwietnia 1984 r., A. 76; Brozicek v. Włochy z dnia 19 grudnia 1989 r., A. 167; T. v. Włochy z dnia 12 października 1992 r., A. 245-C).

Także na gruncie krajowym Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia z dnia 3 listopada 2004 r., sygn. K 18/03 orzekł, iż standardy konstytucyjne przewidziane w art. 42 Konstytucji RP odnoszą się odpowiednio do szeroko rozumianego prawa represyjnego, w tym także do represyjnej odpowiedzialności przewidzianej na gruncie kwestionowanej ustawy. Konstytucyjne prawo do obrony należy rozumieć szeroko, jest ono bowiem nie tylko fundamentalną zasadą procesu karnego, ale też elementarnym standardem demokratycznego państwa prawnego. Prawo to przysługuje każdemu od chwili wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego (w praktyce od chwili przedstawienia zarzutów) aż do wydania prawomocnego wyroku, obejmuje również etap postępowania wykonawczego. Prawo do obrony w procesie karnym ma wymiar materialny i formalny. Obrona materialna to możliwość bronięcia przez oskarżonego jego interesów osobiście (np. możliwość

odmowy składania wyjaśnień, prawo wglądu w akta i składania wniosków dowodowych). Obrona formalna to prawo do korzystania z pomocy obrońcy z wyboru lub z urzędu (wyrok TK z dnia 17 lutego 2004 sygn. SK 39/02, OTK ZU nr 2/A/2004, poz. 7).

Powszechnie akceptowane jest też w praktyce sądowej stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 2 grudnia 2019 r., sygn. akt II KK 93/19, iż sąd jest nie tylko organem rozpoznającym oskarżenie i przeprowadzającym postępowanie w tym zakresie, ale równocześnie gwarantem zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z przyznanych mu i przysługujących uprawnień procesowych (art. 42 ust. 3 Konstytucji, art. 6 k.p.k.). Ich suma wyrażona w prawie do obrony składa się z szeregu uprawnień procesowych, których fundamentem jest prawo do znajomości stawianych oskarżonemu zarzutów i prawo do udziału w rozprawie, na której sąd zarzuty te rozpoznaje. Niekwestionowanym obowiązkiem sądu rozpoznającego oskarżenie o popełnienie zarzucanego oskarżonemu przestępstwa jest zapewnienie mu możliwości realnej obrony przed stawianymi zarzutami. Prawo to gwarantuje oskarżonemu nie tylko art. 6 k.p.k., lecz przede wszystkim gwarancja zapisana w art. 42 ust. 3 Konstytucji. Sąd jest więc nie tylko organem rozpoznającym oskarżenie i przeprowadzającym postępowanie w tym zakresie, ale równocześnie gwarantem zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z przyznanych mu i przysługujących uprawnień procesowych. Ich suma wyrażona w prawie do obrony składa się z szeregu uprawnień procesowych, których fundamentem jest jednak prawo do znajomości stawianych oskarżonemu zarzutów i prawo do udziału w rozprawie, na której sąd zarzuty te rozpoznaje.

Powołane wyżej orzecznictwo niewątpliwie zachowuje swoją aktualność i zastosowanie w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych zarówno przeciwko sędziom, jak i prokuratorom, mających w obu przypadkach charakter represyjny.

Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, iż w postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko sędziemu z zasady równości broni wynika, że gdy wchodzi w grę kwestia sprawowania przez niego urzędu, należy zapewnić mu rozsądną możliwość przedstawienia swojej sprawy – łącznie z dowodami –

w warunkach, które nie postawią go w istotnie niekorzystnej sytuacji w stosunku do władz, które wszczęły przeciwko niemu postępowanie (wyrok Olujic v. Chorwacja, § 78).

Tożsame stanowisko w tym przedmiocie zajął Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 19 marca 2007 r., sygn. K 47/05, wskazując w jego uzasadnieniu na podobieństwo procedury dyscyplinarnej i karnej oraz stwierdzając, iż wszystkie gwarancje ustanowione w rozdziale drugim Konstytucji znajdują zastosowanie także wówczas, gdy mamy do czynienia z postępowaniem dyscyplinarnym. Odnoszą się one do wszelkich postępowań, mających cechy represji, a taki charakter ma niewątpliwie postępowanie dyscyplinarne. Podobne stanowisko Trybunał Konstytucyjny zaprezentował w wyroku z dnia 26 listopada 2003 r., SK 22/02, stwierdzając, że art. 42 Konstytucji obejmuje inne formy odpowiedzialności prawnej związane z wymierzaniem kar wobec jednostki.

Także Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej w wyroku z dnia 25 września 2024 r. sygn. akt II ZOW 19/24 wyraził pogląd, iż wszystkie gwarancje ustanowione w rozdziale drugim Konstytucji znajdują zastosowanie także wówczas, gdy mamy do czynienia z postępowaniem dyscyplinarnym. Odnoszą się one do wszelkich postępowań, mających cechy represji, a taki charakter ma niewątpliwie postępowanie dyscyplinarne.

Przekładając powołane wyżej judykaty na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż podniesiony przez prokuratora J. E. zarzut obrazy powołanych na wstępie przepisów prawa procesowego jawi się jako zasadny w stopniu oczywistym.

Z analizy akt sprawy prokuratorskiej o sygn. [...] wynika, iż Przewodniczący Sądu Dyscyplinarnego w dniu 13 listopada 2024 roku wydał zarządzenie o wyznaczeniu terminu posiedzenia w przedmiocie przedłużenia wobec zawieszenia prokuratora X.Y. w czynnościach służbowych na dzień 21 listopada 2024 roku. W podstawie prawnej wydanego zarządzenia powołał między innymi art. 96 § 1 k.p.k. w zw. z art. 339 § 3 i 5 k.p.k. w zw. z art. art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (t.j. Dz.U. 2024.390). Z treści powołanych przepisów jednoznacznie wynikało uprawnienie stron oraz ich obrońców lub pełnomocników do udziału w posiedzeniu, a w konsekwencji konieczne było zawiadomienie tychże podmiotów o jego terminie. Pomimo tego, iż okres pomiędzy

datą wydania zarządzenia, a terminem posiedzenia był dość odległy, zarówno prokurator X.Y., jak i jego obrońcy nie zostali o nim zawiadomieni. Z tego powodu pozbawieni zostali możliwości udziału w posiedzeniu oraz możliwości przedstawienia argumentacji prawnej i faktycznej przemawiającej za nieuwzględnieniem wniosku o przedłużenie okresu zawieszenia w czynnościach.

Wprawdzie przepisy ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów zawierają szereg luk i niedookreśleń skutkujących rozbieżnościami w ich interpretacji. Jednakże w powyższym zakresie Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 października 2023 roku, sygn. akt II ZO 62/23 wyraził pogląd, iż brak powiadomienia o terminie posiedzenia w sprawie przedłużenia okresu zawieszenia prokuratora w czynnościach służbowych skutkuje naruszeniem przepisów procedury, a konkretnie art. 117 § 1 k.p.k., który należały zastosować z uwzględnieniem podstawowego prawa do obrony wynikającym z art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Podobnie w uchwale z dnia 11 października 2017 roku, sygn. akt SNO 31/17, Sądu Najwyższy orzekł, iż obecność sędziego na takim posiedzeniu w przedmiocie zawieszenia w czynnościach służbowych oraz o obniżeniu wynagrodzenia nie jest obowiązkowa, lecz udział w nim, zgodnie z dyspozycją art. 96 § 2 k.p.k., jest uprawnieniem strony broniącej swych praw i interesów, co oznacza, że należy ją o terminie posiedzenia zawiadomić. Doręczenie takiego zawiadomienia, wystosowanego w odpowiednim terminie umożliwiającym sędziemu stawiennictwo na posiedzeniu, jest zatem obowiązkiem Sądu Dyscyplinarnego. Brak zaś powiadomienia, musi być traktowany jako rażące naruszenie prawa do obrony przysługującego obwinionemu - art. 6 k.p.k.

Konkludując stwierdzić należy, iż ujawnione uchybienie stanowiło rażące naruszenie przysługującego prokuratorowi X.Y. prawa do obrony i skutkowało naruszeniem standardów rzetelnego procesu sądowego zagwarantowanych przepisami art. 6 ust. 3 pkt c Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności dnia 4 listopada 1950 r., art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 k.p.k.

Wobec tego, iż w niniejszej sprawie Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym wydał postanowienie o przedłużeniu zawieszenia prokuratora X.Y. w czynnościach służbowych bez jego udziału i jego obrońców, nie można wykluczyć, że ich udział i przedstawiona argumentacja doprowadziłaby do odmiennego rozstrzygnięcia. Zatem zarówno charakter i waga stwierdzonego uchybienia, jak i jego możliwy wpływ na treść zaskarżonego postanowienia musi skutkować jego uchyleniem i przekazaniem sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym do ponownego rozpoznania.

Odnośnie do podniesionego przez obrońcę M. O. zarzutu bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. polegającej na nienależytej obsadzie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym zauważyć należy, iż zgodnie z art. 43 § 3 ustawy – Prawo o prokuraturze, Krajowa Rada Prokuratorów ustala ogólną liczbę członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym oraz wskazuje liczbę członków tego Sądu wybieranych przez zebranie prokuratorów Prokuratury Krajowej i zgromadzenia prokuratorów w prokuraturach regionalnych. Stosowna uchwała Krajowej Rady Prokuratorów w powyższym przedmiocie została wydana w trybie obiegowym w dniach 8-10 października 2024 r. Kadencja członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym rozpoczęła się z chwilą powołania przewodniczącego i trwa 4 lata (art. 145 § 3 ustawy – Prawo o prokuraturze).

Członkowie składu Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym orzekający w niniejszej sprawie, zostali do pełnienia funkcji sędziego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym przez zgromadzenia prokuratorów w prokuraturach regionalnych: w L. (prokurator T. B.), w Ł. (prokurator S. A.), w K. (prokurator R. A.). Pełnienie tej funkcji rozpoczęli z dniem powołania przez Prokuratora Generalnego przewodniczącego tego Sądu, na mocy aktu wyboru dokonanego przez właściwe zgromadzenie prokuratorów w prokuraturze regionalnej.

Godzi się zauważyć, że sam akt wyboru członków sądu dyscyplinarnego jest rodzajem wewnętrznego aktu administracyjnego, dokonywanego przez organ kolegialny jakim jest zebranie prokuratorów Prokuratury Krajowej lub zgromadzenie prokuratorów określonej prokuratury regionalnej – a więc jest to władcze działanie

tego organu nakierowane na wywołanie konkretnych, indywidualnie oznaczonych skutków prawnych. Należy przypomnieć, że „Akt administracyjny to sformalizowany, podjęty w wyniku przeprowadzonego postępowania, objaw woli organu administrującego podjęty na podstawie prawa i w granicach przysługujących temu organowi kompetencji, skierowany do zindywidualizowanego adresata, w konkretnej sprawie, wywołujący skutki prawne w sferze prawa administracyjnego, a niekiedy również w sferze innych działów prawa” (J. Boć (red.) Prawo administracyjne, Wrocław 2005, s. 283).

Skarżący nie wykazał, aby akty wyboru powołanych wyżej osób, były wadliwe. Podnoszone przez obrońcę okoliczności, takie jak wadliwy sposób zwołania zgromadzeń prokuratorów w prokuratorach regionalnych oraz niewłaściwy jego zdaniem skład tych zgromadzeń – mają wyłącznie charakter ogólny i nie zostały skonkretyzowane w odniesieniu do konkretnych osób pełniących funkcję sędziego Sądu Dyscyplinarnego i konkretnych zgromadzeń powierzających tę funkcję. Argumenty obrońcy wskazujące na wadliwość procedury wyboru wskazanych sędziów dotyczą wyłącznie nieprawidłowego obsadzenia stanowiska Prokuratora Krajowego, Prokuratorów Regionalnych i Prokuratorów Okręgowych i związanych z tym konsekwencji dla zwołania i kształtu osobowego zgromadzeń. Wymaga jednak podkreślenia, że skarżący nie precyzuje, w jakim stopniu ewentualne wadliwości przełożyły się na wynik procedury wyborczej sędziów tworzących skład orzekający Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym w niniejszej sprawie i czy miały jakikolwiek wpływ na wynik procesu wyborczego. Zgodnie z art. 46 § 1 ustawy – Prawo o prokuraturze „W prokuraturze regionalnej działa zgromadzenie prokuratorów, które składa się z delegatów prokuratorów prokuratury regionalnej oraz delegatów prokuratorów prokuratorów okręgowych i rejonowych działających na obszarze działania prokuratury regionalnej. Delegatami prokuratorów prokuratury regionalnej są zastępcy prokuratora regionalnego oraz pozostali delegaci wybierani w łącznej liczbie równej połowie liczby prokuratorów prokuratury regionalnej przez zebranie prokuratorów prokuratury regionalnej. Delegatami prokuratorów prokuratorów okręgowych są prokuratorzy okręgowi oraz pozostali delegaci w łącznej liczbie równej jednej trzeciej liczby prokuratorów prokuratury regionalnej, wybierani przez zebrania

prokuratorów prokuratur okręgowych i zebrania prokuratorów prokuratur rejonowych. Delegatami prokuratorów prokuratur rejonowych są prokuratorzy rejonowi oraz pozostali delegaci w łącznej liczbie równej dwóm trzecim liczby prokuratorów prokuratury regionalnej, wybierani przez zebrania prokuratorów prokuratur rejonowych. Delegatów pochodzących z wyboru wybiera się na okres 4 lat.”. Jak wynika więc z treści tego przepisu, nawet przy hipotetycznym przyjęciu, że udział w zgromadzeniu członków wchodzących w jego skład „z urzędu” (zastępcy prokurator regionalnego, prokuratorzy okręgowi) byłby nieuprawniony, to i tak przytłaczającą większość tego gremium stanowią delegaci wybierani przez zgromadzenia prokuratorów regionalnych, okręgowych i rejonowych. Zatem wybór konkretnych osób do pełnienia funkcji sędziego sądu dyscyplinarnego, nawet obarczony wadliwościami, nie w każdym przypadku powinien zostać uznany za nieważny.

Należy też zauważyć, że w doktrynie prawa administracyjnego sformułowany został pogląd o funkcjonowaniu w polskim porządku prawnym zasady domniemania ważności aktu administracyjnego. Bez wątplenia przykładem takiego aktu – aktu wewnętrznego – jest akt powołania do pełnienia funkcji sędziego sądu dyscyplinarnego. Jeden z autorów, E. Iserzon, w artykule pt. „Moc obowiązująca aktu administracyjnego i domniemanie jego ważności (<https://repozytorium.amu.edu.pl/server/api/core/bitstreams/1197abab-b657-406b-9cec-22b060c0af90/content>; ostatni dostęp 24.02.2025 r.) stwierdza: „Jeżeli ustawodawca dopuszcza, by akt administracyjny wadliwy, niezgodny z prawem obowiązującym w pewnych warunkach zyskał moc obowiązującą, czyni tak ze względów oportunistycznych. Czyni tak dlatego, że uznanie, iż akt administracyjny wadliwy jest z mocy samego prawa nieważny, prowadzioby do konsekwencji życiowo gorszych niż uznanie aktu administracyjnego wadliwego za ważny, póki nie został w należytych trybie zmieniony lub uchylony. Gdybyśmy bowiem przyjęli, że akt administracyjny wadliwy jest nieważny z mocy prawa, upoważnilibyśmy każdego obywatela i każdy organ władzy do oceny aktu z punktu widzenia prawidłowości i do uznania go dla siebie za obowiązujący lub nieobowiązujący w zależności od subiektywnej oceny jego prawidłowości. Szczyt praworządności, jakim jest położenie znaku równości między aktem wadliwym, a aktem nieważnym,

stałby się szczytem nierządu. Żeby temu stanowi zapobiec, ustawodawca zakłada domniemanie mocy obowiązującej aktu administracyjnego. Zasada ta każe uznać za obowiązujący akt administracyjny niezależnie od tego, czy jest wadliwy, czy niewadliwy — póki nie został uchylony przez organ właściwy”.

Należy zatem uznać, że akty wyboru poszczególnych sędziów Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym zachowują moc obowiązującą, korzystając ze wspomnianego wyżej domniemania, dopóki nie zostanie ono skutecznie obalone, a tak w niniejsze sprawie się nie stało.

Z tych też względów Sąd Najwyższy uznał, iż w sprawie nie występuje bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w 439 §1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytego składu sądu.

Wobec uznania za zasadny zarzutu w przedmiocie naruszenia prawa do obrony, który skutkowało uchyleniem zaskarżonego postanowienia, rozpoznanie pozostałych zarzutów odwoławczych podniesionych przez prokuratora X.Y. i jego obrońców jest przedwczesne i bezprzedmiotowe.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

Rozpoznając ponownie sprawę sąd dyscyplinarny winien przede wszystkim zawiadomić o terminie posiedzenia zarówno prokuratora X.Y., jak i wszystkich jego obrońców, umożliwiając im korzystanie z przysługujących im uprawnień wynikających z prawa do obrony.

Orzekając w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach należy także mieć na uwadze, iż zgodnie z treścią art. 150 § 3 ustawy Prawo o prokuraturze podstawową przesłanką pozwalającą na przedłużenie zawieszenia prokuratora w czynnościach jest stwierdzenie występowania „uzasadnionego przypadku”, co należy wykazać i należyście uargumentować w uzasadnieniu postanowienia.

[M. T.]

[a.ł.]

Jarosław Gałkiewicz Wiesław Kozielowicz Marek Motuk

